

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRØÐURSKAPUR

Nr. 38

Lýsingarprísir fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardag 15. oktober 1949

Bladið verður bilagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

23 Árg.

PRÍSTALIÐ

Tá arbeiðarafelagið Fylking á Tvoroyri fyri nøkrum árum síðani legði fram uppskot til nýtt prístalsgrundarlag, ið sýndi, at húsarhaldsbudgettið átti at liggja um 10.000 kr. árliga, vóru teir mængir, ið gjørdur gjøldur burtur úr hesum. Fylking ávísti, at tað vóru grundlønirnar, ið frammanundan bardegnum høvdu ligið alt ov lágt, og at livikorini tí høvdu verið so syndarlíga vánalig.

Tað er ikki einans í Føroyum, hesin spurningur hevur verið frammi, men ymsa staðni í Europa og eisini í USA.

Í Danmørk hevur Samvirkende Fagforbund reist spurningin um nýtt prístalsgrundarlag, og nú eru kanningar og útrokningar lidnar har. Úrslitið, teir komu til, er tað sama, sum Fylking kom til fyri fleiri árum síðani: Húsarhaldsbudgettið eigur at vera 10.000 kr. árliga.

Í Danmørk verður »prístals-familjan« roknað til 4 fólk, her rokna vit við 5.

Statistisk Department hevur góðkent hesa nýggju útrokning, og verður hon nú nýtt í Danmørk. Tað er tó ikki givið, at hon vil hækka lönirnar nakað, tá tær stóðugt verða roknaðar út frá somu prísnum og somu grundlønnum, sum tær áður vórðu roknaðar — tað kann eins væl henda, at tær fara nakað niður.

Tað hevur leingi verið í um-búnað at fingið eitt nýtt og (kanska) meiri rættvíst prístalsgrundarlag fyri Føroyar, og helst verður eitt tilfikt at fyriliggja um ársskiptið ella kanska fyrr; men skal ein slík broytan verða gjørd, so batar ikki at rokna út frá teim grundlønnum, menn noyddust at arbeiða fyri í neyðartíðunum; tær megu hækkað, tí

tað batar einki at gjalda órættvísar lönir á einum rættvísnum grundarlagi.

P. K. M.

JAVNAÐARMENN VUNNU STORSIGUR Í NOREGI

Stórtingsvalið var ein ófyrur sigur fyri norska arbeiðaraflokkinn. Atkvøðutal flokksins óktist frá 607.000 við síðsta val til 769.000 hesa ferð, og tingmannatalið fór frá 76 upp í 86. Høgriflokkurin misti 4 tingmenn. Bónðaflokkurin og vinstriflokkurin vunnu hvør sínar 2, meðan kommunistarnir taptu stórliga — teir mistu 10 av 11 monnum.

Javnaðarmenn høvdu meirluta í norska stórtinginum; men hann var knipin: teir høvdu 76 av 150 tingmonnum. — Nú hava teir vunnið sær so avgjórðan meirluta.

Á norska stortingi sita nú:

86 javnaðarmenn,
22 vinstramenn,
21 høgrumenn,
12 bóndaflokksmenn,
8 fyri Kristiliga fl. og
1 kommunistur.

Eystur-Týskland

Í Eystur-týsku stjórnina komu 8 kommunistar og 8 úr øðrum flokkum: men tað ger væl tað sama, hvør í henni situr, hon verður so kortini ikki annað enn pottalok fyri russiska

kommunismu. Sjálvsagt er fólk-íð ikki eftirspurt. Eitt frítt val er óhugsandi undir kommunistiskum oki eins væl og undir nazistiskum.

At hesir menn kenna sær heldur vált undir føti sæst av teirra áheitan á fyrrverandi nazistar, fyrrverandi týskar offiserar, smáar og meðalstórar kapitalistar um styðju og samarbeiði. Týskir offiserar og generálar skulu fáa teirra borgarlígu rættindi aftur, leggja teir afturat.

Jú, jú, hetta er einki nýtt, týsk nazisma og russisk kommunisma hava áður havt góða samvinnu og trivust væl saman.

ONGLAND

Í hesi vikuni hevur spurningurin um at útskriva til val til enska parlamentið verið til umrøðu. Attlee hevur tingast við sínar egna partamenn og stjórnina um spurningin; men hósadagin frættist, at stjórnin hevði samtykt, at val ikki skuldi verða í heyst.

LINGIADUFLOKKARNIR

Seinasta sunnudag høvdu lingiaduflokkar Havnar Fimleikafelags framsýning í fimleikasalinum í Tórshavn, og tað kann verða sagt beinan vegin, at sjáldan man betur lið hava gjørt fimleik á hesum staði.

Fyrst sóu vit kvinnuliðið. Vit kendu lutakararnar og fðkaninar aftur frá í vár, men hetta var nakað annað enn tá; nú var als eingin feilur í, hvørki í samansetingini av fðkaninum ella hjá tí einstaku gentuni. Tað var, sum tað bert var ein, fðkaninar, og hinar spegilshlátir hennara. Soleiðis eigur tað at vera, tá ið tað skal vera fullfíggað, og tað var hetta liðið. Genturnar vóru so smidligar, so óbundnar og so samstundisligar, at tað var ein frøði at líta.

Sjálvi smíð sóust á andlitum teirra, so at ein hevði varhugan av, at hetta var teimum ein fragd at vísa fram fyri fólki; og so eigur tað at vera.

Síðana kom mannsliðið inn, og tað sama kann sigast um hetta liðið sum um hitt fyrri liðið. Hetta liðið hevði fingið eina venjing síðina í vár, at tað ikki var at kenna aftur, og tá serliga viðvíkjandi gongd og høvudburði. Sjáldan havi eg sæð betur gongulag hjá fimleikalíði.

Vit eru glád yvir, at okkara útsendingar til lingiadina í 1949 vóru so dugandi, men hetta vísir eisini, hvat kann koma burtur úr, tá ið dugandi lærarar og ágrýtnir lutakarar leggja sær eina við at fáa burtur úr, og eftir er at ynskja at fleiri og fleiri leggja sær hetta í geyma.

P.

P. S. Framsýningin fer fram aftur nú sunnudagin; men annars vildi eg hildið, at framsýningarnar áttu at hildið fram, til óll høvdu sæð henda vakra fimleik.

WILLIAM HEINESENS

bók, Den sorte Gryde, sum vit umtalaðu síðsta leygardag, er nú komin til Føroyar og fæst í bókasöllum. Vit skulu seinni ummæla hana greiðligari.

Semja um havnagerð

Aftaná tann rokfundin í Havnar býarstýri um havnagerðina í Havn, sum vit sögdu frá síðsta leygardag, eru ráðslimirnir nú vordnir samdir um at lata gera 100 m aftrat eystara brimgarðinum, 25 m av brimgarði frá Gulakletti og bryggja frá Gulakletti inn til Fiskacentralin.

Nýtt far

Í hesi vikuni er komið til landið farið, ið Th. Mælkeforsyning & Margarinefabrik hevur keypt í Onglandi til siglingina á Skálafjörð og í Sundalagið.

Báturin, ið líkist Ternuni, er 5 ára gamal. Hann er 177 fótur langur og merktur til 179 br. reg. tons, motorurin er 500 hk.

Hann varð bjargaður

— Fyrirpartin miðvikudagin datt 2. maskinmeisteri á Havborgini út av trolaranum, ið lá á vestaru vág í Havn. Tilburðurin varð sæddur frá landi, og róp kom í, meðan skip við bryggju tóku til at flla.

Tað eyðnaðist báti frá landi at bjarga manninum.

Tollarar og syndarar

28. januar í ár byrjaðu tollararnir virki sitt í Føroyum. Í tíðini til 30. juni (½ ár) eru tiknar 60 rapportir. Í bótum er goldið til tollararnar gott 8000 kr., harav 6000 í Havn. Ferðafólk hevur goldið gott 12.000 kr. í tolli. Tollararnir hava tikið umleið 150 flöskur av sprutti og nakað av öðrum tollvörum, ið ætlanin var at smugla í land frá skipum.

50 kr. er legsta bótin fyri spruttsmugling.

Størsta kvettið gjørdur tollararnir umborð á danska skipinum »Anne Louise«, har teir tóku 8000 sigarettir og 28 flöskur av sprutti. — Hovmeistarinn bótti 3460 kr. + 140 kr. í toll fyri smuglaðar vörur.